

SBÍRKA SOUVISLÉ ČETBY ŠKOLNÍ

POŘADÁ PROF. FERD. STREJČEK

1. Jan Neruda; <i>Zpěvy páteční</i> . 4. vyd.	Kč 2'50
2. Jan Neruda; <i>Pisně kosmické</i> . 10. vyd.	" 3'50
3. Jan Neruda; <i>Balady a romance</i> . 10. vyd.	" 3'50
4. Jan Neruda; <i>Tři povídky malostranské</i> . 4. vyd.	" 3'50
5. Svatopluk Čech; <i>Ve stínu lípy</i> . 26. vydání.	" 5'50
6. Svatopluk Čech; <i>Petrklíč</i> . 9. vyd.	" 5'—
7. Svatopluk Čech; <i>Dagmar</i> . 8. vydání.	" 14'—
8. Svatopluk Čech; <i>Václav Žižsa</i> . 3. vyd.	" 13'—
9. Svatopluk Čech; <i>Výbor z prósy</i> . 3. vyd.	" 12'—
10. V. Beneš-Třebitzský; <i>Levohradecká povídka</i> . 8. vyd.	" 6'—
11. V. Beneš-Třebitzský; <i>Výbor z povídek</i> . 2. vyd.	" 9'80
12. Dr. Otakar Hostinský; <i>Epos a drama</i> . 3. vyd.	" 6'—
13. Julius Zeyer; <i>Olgerd Gejst</i> . 6. vydání.	" 8'—
14. Karolina Světlá; <i>Tři povídky</i> . 2. vydání.	" 11'50
15. Alois Mrštík; <i>Povídky a obrázky</i> . 2. vyd. . . . . t. č. rozebr.	
16. Vilém Mrštík; <i>Výbor z beletrie</i> . 2. vyd.	Kč 12'50
17. Viktor Dyk; <i>Vybraná lyrika</i> . 2. vyd.	" 10'—
18. Ferd. Strojček; <i>Výbor z českoslov. epiky lidové</i> . 5. vyd.	" 8'—
19. Ferd. Strojček; <i>Výbor z českoslov. lyriky lidové</i> . 4. vyd.	" 8'—
20. Turgeněv-Folprecht; <i>Lovcovy zápisky (Výbor)</i> . 5. vyd.	" 7'50
21. Dr. Otakar Hostinský; <i>Co jest malebné? — Výlet do říše romantiky</i> . 2. vyd.	" 4'50
22. Svatopluk Čech; <i>Hanuman</i> . 7. vyd.	" 6'—
23. Bohumil Adámek; <i>Salomena</i> . . . . . t. č. rozebr.	
24. Jar. Vlček; <i>Nové kapitoly z dějin literatury české</i>	" "
25. M. A. Šimáček; <i>Livanečky slečny Rózi</i> . 5. vyd.	Kč 4'20
26. Jaroslav Vlček; <i>Poznámky k Čechově „Dagmar“</i> , t. č. rozebr.	
27. Fr. Bílý; <i>Příspěvky k praktické poetice</i> . 2. vyd.	Kč 12'50
28. Jan Neruda; <i>Prosté motivy</i> . 4. vyd.	" 2'50
29. Svatopluk Čech; <i>Václav z Michalovic</i> . 7. vyd.	" 8'50
30. Svatopluk Čech; <i>Slavie</i> . 5. vyd.	" 8'—
31. Svatopluk Čech; <i>Jitřní písně</i> . 5. vyd.	" 6'—
32. Nebeský-Voborník; <i>Protichůdci</i>	" 2'40
33. J. Menšík; <i>Výbor z povídek Martina Kukučina</i> . 2. vyd., t. č. rozebr.	
34. Jan Neruda; <i>Hřbitovní kvítí</i>	" "
35. Svatopluk Čech; <i>Čerkes</i> . 7. vyd.	Kč 3'60
36. Dr. Jindřich Veselý; <i>Doktor Faust</i> . 2. vyd.	" 12'—
37. Dr. J. Máchal; <i>Dějiny českého dramata</i> . 2. vyd.	" 21'—
38. J. Svátek; <i>Pražské pověsti a legendy I</i> . 2. vyd.	" 8'50
39. J. Svátek; <i>Pražské pověsti a legendy II</i> . 2. vyd.	" 7'50
40. Jan Neruda; <i>Hradčanské pověsti</i> . 2. vyd. . . . . t. č. rozebr.	
41. Jindřich Š. Baar; <i>Pro kravičku</i> . 3. vyd.	Kč 7'50
42. Svatopluk Čech; <i>Lešetínský kovář</i> . 3. vyd.	" 7'50
43. P. Vergilius Maro; <i>Zpěvy pastýřské</i>	" 5'40

44. Svatopluk Čech: <i>Pisně otroka</i> . 33. vyd. (Samosť. vyd.) Kč	5.—
45. Emil Tréval: <i>Pomsta svatých</i>	7'20
46. Timrava: <i>Dedinské povesti</i> . 2. vyd.	14.—
47. Em. Bozděch: <i>Dobrodruzi</i>	2.—
48. Eliška Krásnohorská: <i>Sny po divadle</i>	3.—
49. Adolf Heyduk: <i>Bajky a báje</i>	7'50
50. Svatopluk Čech: <i>Sotek</i>	12.—
51. Svatopluk Čech: <i>Nové pisně</i>	9'50
52. Svatopluk Čech: <i>Snih</i>	7.—
53. František Palacký: <i>Vybrané stati</i>	7'50
54. Fr. L. Rieger: <i>Vybrané řeči a úvahy</i>	8'50
55. A. Macht: <i>Slovenské balady lidové</i>	12.—
56. Josef Holeček: <i>Z „Našich“</i> . 3. vyd.	12.—
57. J. A. Komenský: <i>Informatorium školy mateřské</i> . 2. vyd.	8.—
58. J. K. Tyl: <i>Od Nového roku do postu</i>	10.—
59. Sv. Čech: <i>Nový epochální výlet pana Broučka, tento- kráté do XV. století</i>	15.—
60. Ferd. Strejček: <i>České balady předbřeznové</i>	8'50
61. Ferd. Strejček: <i>České romance předbřeznové</i>	7'50
62. Božena Němcová: <i>Slovenské pohádky</i> . 4. vyd.	3'50
63. Karel Rais: <i>Z domu</i> . 2. vyd.	6'50
64. Rudolf Medek: <i>O našich legiích</i> . 2. vyd.	5.—
65. Ferdinand Strejček: <i>Z paměti našich spisovatelů</i>	10.—
66. Ferd. Strejček: <i>Pozdravy minulosti. Ukázky koresp.</i>	14.—
67. Arne Novák: <i>Výbor ze studií a podobizen</i>	10.—
68. Tereza Nováková: <i>Výbor z beletrie</i>	7'50
69. Karel Rais: <i>Z „Posledního léta“</i> . 2. vyd.	7'50
70. Dr. Viktor Novák: <i>Česká balada doby nejnovější. I.</i>	12.—
71. Dr. Viktor Novák: <i>Česká balada doby nejnovější. II.</i>	12.—
72. Rudolf Medek: <i>Básně</i>	7'50
73. Rudolf Medek: <i>Z legionářské epopeje</i>	20.—
74. Ladislav Stroupežnický: <i>Naši furianti</i>	7'50
75. Alois Jirásek: <i>O panu Jeníkovi</i>	6.—
76. K. V. Rais: <i>Čtení o Karlu Havlíčkovi. Připojeny Ty- rolské elegie</i>	5.—
77. K. V. Rais: <i>Čtení o Václavu Beneši Třebitzském</i>	10.—
78. Andrej Sládkovič: <i>Detvan</i>	10.—
79. Dr. Viktor Novák: <i>Česká balada ve druhé polovici devatenáctého století. I.</i>	12.—
80. Dr. Viktor Novák: <i>Česká balada ve druhé polovici devatenáctého století. II.</i>	12.—
81. Jaroslav Vlček: <i>Z počátků naší poesie moderní</i>	8.—

Ve vydávání se pokračuje.
Na skladě u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
V PRAZE, NARODNÍ TR. 11.

SBÍRKA SOUVISLÉ ČETBY ŠKOLNÍ
POŘÁDÁ PROF. FERD. STREJČEK

3.

JAN NERUDA:
**BALADY
A ROMANCE**

S ÚVODEM OD
ARNA NOVÁKA

DESÁTÉ VYDÁNÍ

1934

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
V PRAZE

Vytiskla „Osvěta“, společnost s o. r. ve Valašském Meziříčí.

UVOD

Roku 1883 založil Jan Neruda, tehdy muž téměř padesátiletý, sbírku veršovaných prací „Poetické besedy“. Chtěl v ní shromáždit básnická díla všech tří literárních skupin, jež počátkem osmdesátých let dávaly české poesii ráz: vedle žijících ještě vrstevníků Nerudových, kteří zůstávali věrní uměleckým zásadám proslulých almanachů „Májů“, měli býti v „Poetických besedách“ zastoupeni i stoupenci směru národně slovanského, za jehož mistra byl pokládán Svatopluk Čech, i básniční mluvčí školy kosmopolitické, která se honosila jmény Jaroslava Vrchlického a Julia Zeyera; obecně uznaná autorita Nerudova slibovala býti pojítkem různých pokolení a literárních proudů. Hlavní důraz při programu nové sbírky dával Jan Neruda na epický obsah většiny svazků a skutečně jako redaktor žádal po svých přispěvatelích velmi důtklivě práce výpravné, na př. veršované povídky, skladby idylické, legendy, balady, romance atd., takže často nedovedla mu ani stačiti moderní praxe básnická, která verš vyhrazuje vždy větší měrou lyrice, odkazujíc látky výpravné spíše do mezí prósy. Ale Neruda sám, jenž i v kritikách často dával přednost předmětnému, věcnému, neosobnímu básnictví před náládovou, dojmovou, citovou neb přemí-

tavou lyrikou, podal hned v prvním svazku „Poetických besed“ krásný příklad poesie výpravné: zahájil sbírku „Baladami a romancemi“.

Z Nerudových šesti veršových knih přimykají se „Balady a romance“ nejtěsněji k básnické tradici české a tím nejpřesněji naplňují kritický požadavek pozdějších let Nerudových, aby národní básník byl pokračovatelem a dovršovatelem svých předchůdců, kteří z bohatství národního ducha tvořili slohem národním. I položil si Neruda v „Baladách a romancích“ podstatně jiný úkol než v předchozí básnické sbírce, v „Písniích kosmických“ (1878). Závodě ve výmluvných hymnách, ódách a meditacích o vesmíru se světoobčanskou myšlenkou a s rhetorickým slohem mladého tehdy Jaroslava Vrchlického, Neruda uchýlil co nejdále od starší básnické tradice české; nyní však zcela určitě a vědomě řadí se k českým básníkům, kteří prostě a přece těžké umění baladistické přivedli k dokonalosti a zároveň naplnili pravým duchem národním.

Balada i romance — ani u nás nečinili přední pěstitele epických těch druhů přísného rozdílu mezi oběma — těšily se v naší novočeské literatuře od samých prvopočátků nemenší oblibě než v sousedním písemnictví německém, odkud voleny vzory, slohové pokyny, ba i předlohy a látky. Dokud sledovali čeští spisovatelé činností svou jako hlavní účel získati literaturou lid pro jazyk a národnost, hodil se jim k tomu znamenitě prstonárodní ráz balady; později, když v romantickém duchu toužilo se i naše písemnictví obroditi lidovou písní, pověstí, naivní věrou, uvítalo v baladě onen básnický druh, který nejvydatněji čerpá z těchto zdrojů, a naši vůdčí spisovatelé Jungmann, Šafařík, Čelakovský, Erben zabývali se se zálibou i láskou baladami i romancemi. V prvním předjungmannovském období naší poesie, kdy za mistra baladického slohu byl považován Šebestián Hněv-

kovský, převládal při tvoření balad Gleimův, ze Španělska a Francie vypůjčený názor a sloh: skladatel balady v naivním, ano jarmarečním způsobě stůž rozumem svým povznešeně, ano posměšně nade všemi ukrutnostmi, hrůzami a příšerami přeplněného děje balady a parodistickým svým podáním bav posluchače neb čtenáře vzdělané, ale vyváděj posluchače neb čtenáře prosté z pověry a ze strachu.

V Německu již Bürger, který zprvu pěstoval též parodistickou a komickou baladu, uveden byl jmenovitě poznáním lidové výpravné poesie skotské na novou dráhu; našel v baladě vzácný útvar slučující těsně náladovou lyriku, stručnou epičnost i dramatický vzruch a zachycující v působivé přírodní malbě tajemné a podvědomé vztahy člověkovy k osudu a k neznámým silám. Co mohutně, ale jednostranně nadaný Bürger spíše vytušil, to doložil velký znalec a milovník lidového básnictví Herder studiem výpravné poesie u všech národů a ozřejmil hojnými příklady: od něho až po dobu romantickou stává se balada s romancí zhuštěným projevem duševního a mravního života lidu, jenž těsně spjat s oživenou přírodou, v příbězích tragických bojuje s temnými démony i se záhadnými mocnostmi o vnitřní, mravní svobodu. Herder byl kritik, sběratel, vykladatel; zásady jeho proměnili v básnický čin oba klasikové výmarští, Goethe a Schiller, kteří zesílili mravní a filosofické i symbolické jádro balady, a pak romantikové, jmenovitě Uhland, jimž náleží zásluha o látkové rozšíření oblasti balad i romancí, hlavně o středověk.

Překlady Jungmannovými a Markovými i teoretickými zásadami Jungmannovými zdomácnělo též u nás modernější romantičtější a básničtější pojetí balady; ve veršovaných pokusech mladého Šafaříka, v několika skvělých číslech Čelakovského, hlavně v „Tomanu a lesní panně“, v smělych náběžích Kali-

nových, především však v Erbenově „Kytici“ dochází romantický názor o baladě ztělesnění. Od těchto dob jsou české balady prosyceny duchem vážným, chmurným, až tragickým; předvádějí člověka v těsné souvislosti s přírodou; zpodobují osudné a významné vztahy jeho života; berou svoje náměty, obrazy i obraty z básnictví lidového. Mezi českými baladiky vyniká Čelakovský okouzující silou v podání ovzduší přírodního; temný a rozervaný Kalina, v lecčems Bürgerovi podobný, dramaticky vzrušeným vypravováním a silně procítěným názorem mravním; klasik pak české balady Erben hlubokou etickou ušlechtilostí, která dovede velké konflikty vyrovnati smírně ve smyslu vyššího mravního řádu, dále pečlivou psychologií postav, uměním syté nálady, darem jadrné a plně stručnosti jazykové.

Erbenova vyvolil si za svého mistra již mladý Neruda; i kdybychom neznali XXI. čísla „Hřbitovního kvítí“, kde se Neruda hlásí k pěvci „Kytice“ s vděčným obdivem, nemohli bychom o tom pochybovati. Jako člověku líbila se Nerudovi u Erbenova jeho hluboká lidumilnost, objímající láskou a soucitem všechny trpící a strádající; jako umělec, jenž se všemožně snažil zhostiti se upřílišněného subjektivismu svojí rozpoltěné osobnosti, podívoval se Erbenově mocné a výrazné předmětnosti a věčnosti; jako básník toužil se naučiti jeho úsečnému, plnému plastickému výrazu, který stupňoval ještě hutnou jadrnost mluvy lidové. Baladistou z Erbenovy školy prokázal se Neruda hned v „Knize veršů výpravných“ velké své třídní sbírky z r. 1867. Není tu ovšem zcela ještě věren českému svému učiteli, nýbrž pokouší se také o epiku v slohu tehdejšího největšího básníka francouzského, Viktora Huga, a podává ve volném výběru látek i myšlenek výpravné úryvky z dějin i pověstí, aniž v nich dochází zvláštního svérázu. Naopak, nejlepší balady z „Knih veršů“, na př. „Mrtvá ne-

věsta“, „Matka“, „O třech kolech“, prozrazují každým veršem Erbenova následovníka.

Neutají se však podstatný rozdíl: Erben byl básníkem doby romantické, Neruda je synem střízlivého, realistického věku. Látky souvisící s lidovým bájeslovím jsou vzácností u Nerudy; tajemné, nadpřirozené vztahy nahrazeny jsou většinou motivy čistě lidskými; příroda málokde zasáhá do osudu lidského, a městský básník nevěnuje jí valné pozornosti; na venkov a jeho lid nelze se záhadná záře báhorková, nýbrž jasné světlo denní. Tyto rysy, které ovšem v několika baladách musily ustoupiti starší vžilé tradici, jsou ještě stupňovány ve zvláštní skupině výpravných skladeb, jimiž se dostal Neruda nad Erbena, v t. zv. baladách sociálních, jako „Slaměný vínek“, „Skočme, hochu“, „Před fortanou Milosrdných“ a „Poslední balada z roku dva tisíce a ještě několik“. V nich užívá Neruda úsečné a lidové rázovité formy erbenovské balady s její výraznou psychologií, s její ostrou charakteristikou, s jejím až dramatickým dialogem k tomu, aby nakreslil prudce jímavý obraz ze společnosti bídy: sociální skutečnost, vyložená se silnou mravní opravdovostí, nastupuje místo bájeslovných a tajemných vztahů.

Nesporně byl mladý Neruda z Erbenových žáků nejvýznamnější; aby však byl opravdovým velkým baladikem, k tomu chybělo mu po „Knihách veršů“ mnoho. Byl příliš střízlivým, rozumovým a vypočítavým básníkem, který nedovedl svého čtenáře naplniti onou ilusí, která jest nutna pro dokonalý umělecký požitek z každé balady; žádáť pravá balada jako legenda, aby ji čtenář četl s naivní myslí — ale tehdy Neruda, kritik, satirik, ironik, úmyslně každou naivnost rušil a rozplašoval. V Nerudových baladách z „Knih veršů“ bylo příliš mnoho chtěného, zamýšleného a vykombinovaného živlu, kdežto bezprostřední a prudce osobní zážitky chyběly. K tomu všemu se

musil Neruda protrpěti v mužných svých letech, v samotě opuštěného a mládeneckého žití, v letech choroby a stesku; dlouhá období, kdy jeho lyrika zcela umkla, posvěcena jsou právě úsilím o takové prohloubení bytosti. Teprve když zocelil a ucelil takto svou povahu, vrátil se k básnictví: v „Písniích kosmických“ jako hloubající lyrik, v „Baladách a romancích“ spíše jako věcný, předmětný básník výpravný.

Na rozdíl od většiny epiků nevymýtil Neruda z věnce osmnácti básní, jež velmi libovolně nazývá baladami a romancemi, živlů osobně lyrických; naopak mohli bychom říci, že Neruda velmi uměle konstruuje příběhy baladického rázu proto, aby ukryl v nich svoje city, myšlenky, tužby — čím známe Nerudovu vnitřní osobnost lépe, tím více ohlasů jeho duše nacházíme v „Baladách a romancích“. Velkého básníka mateřské lásky, jenž tkvěl celým srdcem na své chudičké matičce, poznáváme z „Balady pašijové“; něžného přítele dětí, který často si pozasteskl nad tím, že osud mu nedal „dětské hladit hebké vlásky“, prozrazuje stejně „Balada horská“ jako „Balada dětská“ nebo jako „Romance štedrovečerní“; nadšeného pěvce volnosti politické, který z mládí tak velebil Karla Havlíčka, slyšíme plesati z „Romance o jaře 1848“ a horliti z „Romance italské“; zejména však podivujeme se, jak se v „Romanci o Karlu IV.“ Nerudovi zdařilo ztělesniti živým a barvitým příběhem polohistorickým vlastní přechod od nedůvěry v národ k nadšené láskyplné víře v jeho vnitřní cenu, neb jak v biblickém námětu „Balady o svatbě v Kanaán“ obráží se vyrovnaný a mužný humor zralého Nerudy, jenž zapomínaje na sebe, dovede se vždy radovati s radujícími.

Mají-li „Balady a romance“ tolik lyricky prožitého, není věru divu, že se v nich i po stránce slohové objevuje mnoho prvků lyrických. Některá z čísel jsou

ryzí lyrika, na př. těžce zádumčivá meditace, nadepsaná „Romance o Černém jezeře“, jež i složitou a vážně pádnou stavbou slok vymyká se všemu básnictví výpravnému. „Romance o jaře 1848“ neb „Balada o polce“ jsou v podstatě zálibně a široce rozvedená čísla malebného popisu, v nichž básníkův zájem málo dbá o skrovnický děj a úplně o dekorační hru, o rozmarnou směs pohybů, barev, světél. Tu vidíme, jak Nerudův zvláštní smysl pro zevní malebnost, který z něho učinil tak znamenitého cestopisce a tak svěžího oživovatele staré Prahy, nedal se ničím utlumiti a pronikal i tam, kde básník v podstatě sledoval zcela jiné zámysly. Zvláštní touto směsí živlu lyrického a výpravného, částí dějově vzrušených a pohodlně popisných, stručně naznačujících nápovědí a arabeskových vložek uvedena jest do „Balad a romancí“ slohová rozmanitost a živost, svědčící o ryze umělecké povaze Nerudově.

Ale hlavní otázka, již si položil Neruda nad „Baladami a romancemi“, zněla asi: Jaké stanovisko zaujmu k životu, abych pro vnitřní své zkušenosti užívati mohl starých forem balady a romance? A odpověď, kterou si ovšem mohl dáti jen sladký mudřec-humorista, byla: stanovisko prostého, naivního člověka z lidu. Jen takto získal Neruda pro svou knihu onu zmíněnou nutnou ilusi, bez níž balad a legend nelze chápati. Čím Neruda více uzrával, tím se u něho mocněji jevila touha vrátiti se k dětství, k jeho prosté víře, k jeho citové bezprostřednosti, neporušené přílišnou rozumovou kulturou. Již v „Loretánských zvoncích“ r. 1859 napsal významné verše „a k prsoum jsem si sáhnul — rád bych to velké srdce zsa ve srdéčko stáhnul!“ To se mu v „Baladách a romancích“ namnoze podařilo. Našel tu prostičkou víru zbožného děcka vychovaného v legendách, obřadech, zkazkách katolické církve, onoho zvědavého a tklivého hošíka ze „Svatováclavské mše“. Pro Ne-

rudu, vyrostlého v staré Praze, neznačil návrat k dětství vzkříšení bájeslovných a pohádkových bytostí, tajemných přírodních pověr, jako pro venkovana Erben, i tvoří jádro „Balad a romancí“ nikoli balady ve vlastním smyslu, nýbrž spíše katolické legendy ze života Spasitelova a svatých (až na jedinou čistě dětsky podanou „Baladu dětskou“). I tam, kde příšerný živel dostupuje vrcholu v „Baladě zimní“, podřízen jest motivu katolicky legendárním, který proniká též v skladbě tak svobodomyšlně pojaté, jako „Romance italská“, nebo v takové hře bujného rozmaru, jakou jest „Balada rajská“. Většina těchto legend laděna jest radostně a jaře i při vážném podkladě myšlenkovém, „Balada horská“, „Balada tříkrálová“, „Romance štedrovečerní“, „Balada rajská“, „Balada o duši Karla Borovského“ a „Balada o svatbě v Kanaán“; pouze vstupní „Balada pašijová“ vyznívá chmurnými tóny jako později celý spřízněný cyklus „Zpěvů pátečních“.

Neruda užil všech prostředků svého vyspělého umění básnického, aby dosáhl dojmu naivnosti. Zpracoval lidové náměty, přidržuje se někdy dosti přísně svých předloh jako v „Baladě o duši Karla Borovského“; vybudoval jako Erben v „Štědrém dni“ některé kusy zcela na motivech lidového zvykosloví, tak zvláště „Baladu májovou“, „Baladu o polce“ a „Baladu o svatbě v Kanaán“; pojal biblické děje jako výjevy z českého venkova. Od starých primitivních malířů naučil se kouzlu naivnosti malebné, jíž jest v každé skladbičce plno; studie národopisné poučily ho důkladně o zvykových a krojových jednotlivostech, jichž použil plnými hrstmi, ale nade vše projevil se Erbenův žák mistrem lidové mluvy. Od málomluvného a přece tak obsažného dialogu, z něhož se skládá „Balada stará-stará“, až po kypící a šumící přívál slov a obrazů v „Baladě tříkrálové“ neb v „Baladě o svatbě v Kanaán“ — jaká to stupnice výrazu!

Všude formulovité obraty, všude lidová říkadla a úsloví, všude parallelismy vzaté z prostonárodní písně zpestřují řeč, která by se cizinci jistě zdála přeplněnou a nesrozumitelnou, ale v níž Čech nalezne zvláštní kouzlo původnosti a zvláštní půvab neporušené kmenové ryzosti.

A právě v těchto dvou rysech skrývá se umělecké tajemství „Balad a romancí“, které je spojuje s Čelakovského „Ohlasem písní českých“ a s Ěrbenovou „Kyticí“.

OBSAH

Úvod	5
Balada pašijová	17
Balada horská	19
Balada dětská	21
Balada česká	23
Romance o Černém jezeře	25
Romance o Karlu IV.	27
Romance o jaře 1848	30
Romance italská	32
Romance helgolandská	34
Balada zimní	36
Balada stará — stará!	39
Balada tříkrálová	40
Romance štědrovečerní	42
Balada májová	46
Balada rajská	48
Balada o duši Karla Borovského	50
Balada o polce	53
Balada o svatbě v Kanaán	55
